

УДК 599.75:616.955.1-036.5

П.М. Мельник¹
Г.В. Гараздюк¹
О.Г. Гараздюк²

ЕКСТЕНСИВНІСТЬ ФАСЦІОЛЬОЗНОЇ ІНВАЗІЇ ЖУЙНИХ ТВАРИН У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

¹Чернівецьке обласне управління
ветеринарної медицини

²Буковинський державний медичний
університет, м. Чернівці

Ключові слова: вальбазен, роленол,
фасціольоз.

Резюме. Вивчено поширеність фасціольозу серед великої та дрібної рогатої худоби в Чернівецькій області, сезонні коливання та вплив кліматичних чинників на перебіг даної інвазії. Виявлено високу ефективність вальбазену і роленолу при лікуванні фасціольозу, порівняно з аналогічними препаратами.

Вступ

На всіх континентах земної кулі найпоширенішим і найбільш соціально небезпечним гельмінтозом рогатої худоби є фасціольоз. Хвороба завдає значної економічної шкоди тваринництву через зниження молочної й м'ясної продуктивності, погіршення якості продукції, значні витрати коштів на проведення лікувально-діагностичних заходів. За спостереженнями вчених, у корів, хворих на фасціольоз, надій молока в середньому знижується на 320 кг у рік (10-20%), а приріст маси молодняка - на 27 кг (5-15%), середня кількість забракованих частин ураженої фасціолами печінки складає 20-27%. При хронічному фасціольозі худоби відбувається значна інсемінація організму мікрофлорою, що знижує харчові якості м'ясопродуктів та нерідко потребує утилізації печінки.

Печінковий сисун (*Fasciola hepatica*) є збудником одного з найпоширеніших в Україні, а особливо на території Буковини, захворювання тварин - фасціольозу. Глибоке знання біологічних особливостей циркуляції *Fasciola hepatica* є необхідним для прогнозування спалахів фасціольозу в господарствах та здійснення лікувально-профілактичних заходів проти даного недугу.

Успішна боротьба з інвазійними хворобами тварин, особливо фасціольозом жуйних, можлива лише при застосуванні високоефективних ветеринарних лікарських засобів. Проте арсенал вітчизняних протипаразитарних препаратів досить обмежений. За останнє десятиліття науково-виробничі установи країни запропонували незначну кількість нових лікарських засобів. Це зумовило насичення ринку дорогими імпортними ветеринарними антигельмінтними засобами. Нерідко рекомендації щодо їх застосування розроблені без урахування умов виробництва продукції тваринництва, епізоотичної ситуації, резистентності тварин та екологічного впливу місцевих чинників.

Задовольнити потреби населення країни в продуктах високої санітарної якості й створити експортний потенціал виробів із тваринницької продукції, здатної витримувати жорсткі умови європейських стандартів, неможливо без гарантованого ветеринарного благополуччя галузі щодо зооантропонозів та паразитів нового покоління для боротьби з інвазійними хворобами, недорогих за ціною та зручних у застосуванні антигельмінтних препаратів.

Мета дослідження

З'ясувати поширення, сезонну динаміку фасціольозу та терміни зараження фасціолами тварин і проведення у Чернівецькій області моніторингу ефективності антигельмінтних засобів.

Матеріал і методи

Дослідження проведені в ТОВ "Буковина" Сторожинецького району, агрофірмі "Оршівська" Кіцманського району, СВК "Україна" Вижицького району та фермерських господарствах Путильського, Заставнівського та Кельменецького районів упродовж 2004-2005 років.

Проби фекалій досліджували методами послідовних промивань і гельмінтовооларвоскопії (Ю. Довгій, 2004).

Матеріалами для дослідження були фекалії й печінка худоби. Наявність фасціол визначали в 1 г фекалій.

Обговорення результатів дослідження

Встановлено, що у Чернівецькій області середня екстенсивність фасціольозної інвазії зростала і впродовж трьох років спостереження склала у великої рогатої худоби (ВРХ) 4,5%. У 2004 році ураженість була в межах 4,6%, у 2005 р. - 4,8%, у 2006 р. - 5,2%. В овець середня екстенсивність фасціольозної інвазії складала 11,1%, у 2004 р. - 10,0%, у 2005 р. - 11,2%, у 2006 р. - 12,3%.

Порівняльні дані свідчать про те, що екстенсивність фасціольозної інвазії ВРХ у 2006 році, порівняно з 2005 роком, зросла на 0,4%, а екстенсивність фасціольозної інвазії в овець зросла на 1,1%, у 2004 - 10,0%, у 2005 р. - 11,2%, у 2006 р. - 12,3%.

У зимово-стійловий період на фасціольоз досліджено 2477 голів ВРХ, або 7,6% від наявного поголів'я, та 587 голів овець, або 10,3%. Екстенсивність фасціольозної інвазії в зимово-стійловий період у ВРХ складала 5,6%, а у овець - 13,3%. Слід зауважити, що найвища екстенсивність фасціольозної інвазії ВРХ у зимово-стійловий період мала місце в радіоактивно забруднених територіях Заставнівського району - 24,6%. У гірській зоні Карпат вона складала відповідно: у Путильському районі - 17,7%, у підгірській зоні Карпат (Сторожинецький район) - 17,4%. У овець в стійловий період екстенсивність фасціольозної інвазії становила в Сторожинецькому районі - 19,6%, у Кельменецькому районі - 18,0%, у Путильському районі - 15,6%.

Упродовж 2006 року державними районними та обласною лабораторіями ветеринарної медицини в Чернівецькій області проведено більше копрологічних досліджень, ніж у попередні роки. Лише в громадському секторі досліджено на фасціольоз 5712 голів ВРХ, що складає 17,5%, і 1480 овець, або 25,9% від наявного поголів'я.

З метою лікування уражених фасціольозом тварин нами застосовано вальбазен перорально із розрахунку 10 мг/кг для ВРХ і для овець 7,5 мг/кг у вигляді 2,5% суспензії за ДР. На 21-шу добу після введення препарату отримано лікувальну ефективність 90-92%. Використовували також бронтел - 10% за ліцензованою технологією фірми "Чемо" (Угорщина) підшкірно в дозі 0,25 на 10 кг маси тіла. Лікувальна ефективність у ВРХ складала 81%, у дрібної рогатої худоби (ДРХ) - 88%. З застосуванням комбітрему (12,5% діючої речовини) в дозі 1 мл на 10 кг маси тіла ВРХ одноразово з водою орально, й ДРХ у дозі 0,75 мл на 10 кг маси тіла отримано лікувальну ефективність у 87-91% випадків. Застосування роленолу внутрішньом'язово в дозі 5 см3 на 100 кг маси тіла або 2,5 мг/кг у ДРХ показало лікувальну ефективність у 87-95% випадків.

Висновки

1. У Чернівецькій області екстенсивність й інтенсивність фасціольозної інвазії зростала в зимовий період після випасання тварин влітку на неблагополучних пасовищах.

2. Високоєфективними препаратами при фасціольозі великої та дрібної рогатої худоби виявлялися вальбазен і роленол.

3. Найбільше поширена фасціольозна інвазія у Заставнівському, Сторожинецькому та Кельменецькому районах Буковини.

Література. 1. Дахно І.С. Епізоотологічні особливості фасціольозно-дикроцеліозної інвазії жуйних // Ветеринарна медицина України. - 1998. - №5. - С.32-33. 2. Паюк В., Роговський П. Бактеріологічні дослідження туш і внутрішніх органів овець, уражених фасціолами // Ветеринарна медицина України. - 2001. - №11. - С.32-33. 3. Keiser J., Utringer J. Activity of artemether and OZ78 against triclabendazole-resistant *fasciola hepatica* // Trans R Soc Trop Med Hyg. - 2007. - №28. - P.67-78. 4. The establishment rate of a sheep nematode: revisiting classis using a meta-analysis of 87 experiments // Vet. Parasitol. - 2006. - V.8. - P. 302-311. 5. Kabaalioglu, Ceke K. Hepatobiliary fascioliasis: sonographies and CT findings in it patient during the initial phase and long-term follow-up // ASRAM. J. Roentgenol. - 2007. - V.4. - P.824-828. 6. El Ridi S, Salah M. Fasciola sigantica excretory-secretory products for immunodiagnosis and prevention of sheep fascioliasis // Vet parasitol. - 2007. - Sep.24. - P.345-349. 7. Sanchez J., Dohoo I. A meta-analysis of the milk-production response after anthelmintic treatment in naturally infected adult sairy cows // Per vet Med. - 2004. - N1069. - P.237-256.

ЭКСТЕНСИВНОСТЬ ФАСЦИОЛЕЗНОЙ ИНВАЗИИ У ЖВАЧНЫХ ЖИВОТНЫХ В ЧЕРНОВИЦКОЙ ОБЛАСТИ

П.М. Мельник¹, Г.В. Гараздюк¹, О.Г. Гараздюк²

Резюме. Изучены распространение фасциоза среди крупного и мелкого рогатого скота в Черновицкой области, сезонные колебания и влияние климатических факторов на течение этой инвазии. Выявлена высокая эффективность вальбазена и роленола при лечении фасциоза по сравнению с аналогичными препаратами.

Ключевые слова: вальбазен, роленол, фасциоз.

EXTENSIVENESS OF FASCIOLIASIS INVASION IN RUMINANT ANIMALS IN CHERNIVTSI REGION

P.M. Mel'nyk¹, G.V. Garazdyuk¹, O.G. Garazdyuk²

Abstract. It is studied expansion of fascioliasis among big and small horned live-stock in Chernivtsi region as well as it's seasonal fluctuation, the influence of climatic factors. The high effectiveness of valbazeny and rolenoly at fascioliasis treatment in comparison with similar preparation has been defined.

Key words: valbazen, rolenol, fascioliasis.

¹ Chernivtsi regional administration of veterinary medicine

² Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Clin. and experim. pathol. - 2007. - Vol.6. №4. - P.34-35.

Надійшла до редакції 03.09.2007